

Акімова Наталія Сергіївна, канд. екон. наук, професор, кафедра обліку, аудиту та оподаткування. Державний біотехнологічний університет. E-mail: akimovans@ukr.net

Akimova Nataliia, PhD in Economics, Professor, Department of accounting auditing and taxation, Kharkiv State Biotechnological University. E-mail: akimovans@ukr.net

Наумова Тетяна Анатоліївна, канд. екон. наук, доц., кафедра обліку, аудиту та оподаткування. Державний біотехнологічний університет. E-mail: naumsirik5@gmail.com.

Naumova Tatiana, PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of accounting auditing and taxation, Kharkiv State Biotechnological University. E-mail: naumsirik5@gmail.com.

Кирильєва Людмила Олексіївна, канд. екон. наук, доц., кафедра обліку, аудиту та оподаткування. Державний біотехнологічний університет. E-mail: kirilieva@ukr.net

Kyrylieva Ludmila, PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of accounting auditing and taxation, Kharkiv State Biotechnological University. E-mail: kirilieva@ukr.net

УДК 657.375.3/6

РОЗВИТОК МЕТОДИЧИХ АСПЕКТІВ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ

О.О. Нестеренко, Л.В. Митрофанова, А.Ю. Кизим

У статті визначено розробку методичних рекомендацій щодо покращення процесу формування інтегрованої звітності в Україні на основі імплементації європейського досвіду. Розроблено шляхи вдосконалення методичних аспектів формування інтегрованої звітності, а саме: створення системи менеджменту, удосконалення нормативно-правового середовища, оптимізація взаємодії зі стейкхолдерами, упровадження і використання сучасних інформаційних технологій у процесах складання, аналізу і моніторингу інтегрованої звітності.

Ключові слова: *інтегрована звітність, європейський досвід, капітал, бізнес-модель, стейкхолдери, методичні аспекти, стандарти.*

DEVELOPING METHODOLOGICAL ASPECTS OF INTEGRATED REPORTING: IMPLEMENTATION OF THE EUROPEAN EXPERIENCE

O. Nesterenko, L. Mytrofanova, A. Kyzym

The article proves that the implementation of integrated reporting in Ukraine is an essential proof of the country's integration into the global and European societies. The purpose of the article is to develop methodological recommendations for improving the process of forming integrated reporting in Ukraine based on the implementation of European experience. As a result of the analysis of integrated reporting practices in the world and in Ukraine, it is determined that the formation of IR is a widespread global practice. It is emphasised that in Ukraine, the implementation of IR is not a widespread practice due to certain difficulties associated with incomplete understanding of its benefits by the management of enterprises. During the analysis of integrated reporting formation organization, a characterization of integrated reporting according to Sustainability Accounting Standards Board (SASB) standards, CSRD reports, and ESG reports is provided. The main problems and challenges that arise in the formation of reporting under these standards are identified. The main ways to improve the formation of IR are identified, including creation of a management system for the formation and audit of integrated reporting; improvement of the regulatory environment for reporting and dissemination of integrated thinking; legislative establishment of a phased introduction of the mandatory preparation of integrated reporting for enterprises; development of a National Integrated Reporting Formation Standard to align the content and structure of IR in line with the requirements of international standards; creation of a system of professionalism. Algorithms for performing the sub-stage "Organisation of Integrated Reporting" were clarified; the content of the "Risks" section was developed. Directions for improving the interaction between structural units of enterprises in the process of forming IR are developed. It is proposed to introduce and use modern information technologies in the preparation, analysis and monitoring of integrated reporting. The article reveals approaches to optimisation of interaction with stakeholders, which include development of a concept for organisation of interaction with stakeholders; formation of a list of stakeholders and disclosure of their interests, their constant accounting and updating of data; planning of main activities for interaction with stakeholders.

Keywords: *integrated reporting, European experience, capital, business model, stakeholders, methodological aspects, standards.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Інтегрована звітність (ІЗ), яка поєднує фінансову та нефінансову інформацію, стає все більш актуальною в сучасному світі бізнесу. Цей підхід до звітування дозволяє компаніям представляти більш повний та об'єктивний огляд своєї діяльності, включаючи соціальну відповідальність, екологічний вплив, стратегічні цілі та ризики. Проте

в Україні інтегрована звітність досі залишається недостатньо розвиненою, існуючі підприємства та організації часто стикаються з рядом викликів у процесі її впровадження. Однією з основних проблем є відсутність чітких методологій та стандартів для формування інтегрованої звітності, що призводить до непрозорості та неоднорідності звітних даних.

Військовий конфлікт суттєво вплинув на функціонування вітчизняних підприємств, що змусило їх переглянути та перебудувати свої бізнес-процеси. Ця несприятлива обстановка призвела до сповільнення формування інтегрованих звітів, оскільки підприємства змушені приділяти більше уваги адаптації до нових умов, вирішенню екстрених завдань та забезпеченню стабільності своєї діяльності. Такі зміни в бізнес-процесах вимагають часу та ресурсів, що відкладає процес впровадження інтегрованого звітування.

Крім того, відсутність усвідомлення переваг інтегрованої звітності серед бізнесу та регуляторних органів ускладнює процес переходу до цього підходу. Необхідно вирішити ці проблеми та забезпечити систематичне впровадження інтегрованої звітності в українському бізнесі для підвищення його ефективності та конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Найкращим шляхом для впровадження нової концепції звітування має стати імплементація досвіду Європейського Союзу, взявши на озброєння кращі практики та стандарти. Пріоритетом стає адаптація українських підприємств до міжнародних стандартів звітності та впровадження системи контролю якості звітності на основі європейського досвіду. Це допоможе збільшити довіру та залучити потенційних інвесторів, щоб покращити інвестиційний клімат в країні на етапі післявоєнної відбудови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми і напрями вдосконалення ІЗ на національному і місцевому рівнях постійно знаходилися у центрі уваги науковців і практиків. Так, питанням ІЗ присвячені праці К. Безверхого [1], С. Голова, В. Костюченко, Р. Кузіної [2], Р. Костирко [3], П. Куцика [4], О. Нестеренко [5], І. Белової, Н. Семенишеної [6], Р. Воронко, Р. Сидоренко, І. Жураковської [7] та ін. Серед закордонних вчених слід виділити праці А. Бартошевич, А. Рутковської-Зярко [8], Г. Екклза, М. Крус, К. Солано [9], А. Зоннерфельдта, Лі Лінг, А. Понтопідан [10], Л. Сонгіні, А. Пістоні, Н. Комеріо, П. Теттаманці [11] та ін.

Слід зазначити існуючий значний доробок у розвитку міжнародних стандартів і рекомендацій за даною темою. Але, деякі аспекти, що пов'язані із вирішенням існуючих проблем в методичному, організаційному забезпеченні подальшого

розповсюдження ІЗ в Україні, ще залишилися мало дослідженими. Усе це обумовлює актуальність проведеного дослідження.

Метою статті є розробка методичних рекомендацій щодо покращення процесу формування інтегрованої звітності в Україні на основі імплементації європейського досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. У квітні 2021 року Європейська комісія представила перший проект нової Директиви «Щодо корпоративної звітності про сталий розвиток» (CSRD). Цей документ був ухвалений Парламентом ЄС (2022 р.) та замінив діючу раніше Директиву про нефінансову звітність (NFRD) [12]. У рамках CSRD буде застосовано 12 галузево-незалежних Європейських стандартів звітності про сталий розвиток (ESRS), які вимагатимуть розкриття сотень цільових показників. Під дію CSRD підпадають майже 50 000 компаній, включно з компаніями з країн, що не є членами ЄС, які мають дочірні підприємства, що працюють в ЄС, або котируються на біржах на ринках ЄС, які регулюються відповідно до ESRS [13].

У подальшій перспективі слід очікувати збільшення масштабів формування ІЗ. Це пов'язано з наявністю мотиваційних очікувань у компаній і поступовим введенням обов'язковості її формування. У системі мотиваційних очікувань можливо виділити наступні мотиви:

- 1) формування ІЗ на підприємствах відповідає суспільним очікуванням;
- 2) ІЗ надає додаткову інформацію, яка дозволить учасникам ринку капіталу більш точно оцінити фінансові перспективи та профілі ризиків фірм, що потенційно призведе до підвищення цін на акції та підвищення вартості фірми.

Обов'язковість формування звітності пов'язана із діяльністю урядів багатьох країн. Так, уряди європейських країн прийняли рішення про обов'язковість формування нефінансової звітності для всіх або окремих за розмірами компаній. Наприклад, законодавство Швеції зобов'язує всі державні компанії формувати звіти про свої екологічну, економічну та соціальну політики. Обов'язково соціальну звітність складають усі компанії, зареєстровані на біржах Франції та Великобританії [14]. Польща також інтегрувала корпоративну соціальну відповідальність (КСВ) у національні стратегічні документи.

Набуття чинності з 2023 р. «Директиви щодо корпоративної звітності про сталий розвиток» (CSRD) призведе до збільшення компаній, які будуть формувати таку звітність [13]. Звіти компаній повинні вже виконуватися відповідно до Європейських стандартів звітності про сталий розвиток (ESRS). Все це вимагає здійснювати

активну діяльність щодо впровадження ІЗ в Україні.

Серед фахівців в Україні немає одностайних думок щодо подальших перспектив розвитку ІЗ в країні. Багато фахівців справедливо зазначають, що в національному законодавстві відсутні вимоги щодо підготовки ІЗ, розкриття нефінансових показників про соціальні і екологічні наслідки [15].

В. М. Жук вважає, що Міністерство фінансів України повинно не імплементувати, а намагатися здійснити адаптацію ІЗ до умов існуючої звітності [16]. Можливо доцільніше було визначити, які документи (стандарти, регламенти, рекомендації, принципи та ін.) варто імплементувати, а які тільки адаптувати і використовувати в певний «перехідний» період. З урахуванням прийнятих міжнародних документів слід внести зміни і доповнення до існуючого законодавства.

На підприємствах, які планують впровадити в практичну діяльність концепцію інтегрованого доцільно створювати систему менеджменту формування і аудиту інтегрованої звітності. Створення системи менеджменту ІЗ зумовлює необхідність здійснення наступних заходів: застосування принципів управління до впровадження цієї системи на українських підприємствах; визначення можливих наслідків впровадження ІЗ для людей, процесів і технологій на підприємстві; проектування системи менеджменту для збирання інформації щодо напрямів звітності.

Систематизація досвіду і практики ІЗ, аналіз фахової літератури дозволило виділити шляхи вдосконалення ІЗ. По-перше, це вдосконалення нормативно-правового середовища для формування звітності та поширення інтегрованого мислення, яке має включати два напрями:

1.1. Законодавче встановлення поетапного впровадження обов'язковості складання інтегрованої звітності для підприємств.

1.2. Розробка Національного стандарту формування інтегрованої звітності, що дозволить привести зміст і структури ІЗ у відповідність до вимог міжнародних стандартів.

Слід зазначити наявність різних стандартів NFR, кожна компанія має обрати один із них або створити власні стандарти звітності. На вибір цих стандартів впливатимуть різні фактори (корпоративні характеристики, внутрішні фактори, а також економічний розвиток, рівень глобалізації, громадянське суспільство, культурні відмінності та регіональні моделі та ін.).

Крім національного стандарту можливо рекомендувати суб'єктам господарювання розробляти також корпоративні стандарти.

До цих документів можливо висунути наступні вимоги:

- 1) ці стандарти не повинні суперечити відповідному національному і міжнародному законодавству;
- 2) на корпоративному рівні має бути розроблено Положення про корпоративні стандарти, в якому визначався би спосіб їх прийняття, оцінки виконання, зміни у разі необхідності та ін.;
- 3) ці стандарти мають застосовуватися до всіх підрозділів підприємства.

Підприємство може обирати і використовувати види публічної нефінансової звітності, а також додаткові індикатори на основі методології звітності, внутрішніх регламентів і процедур.

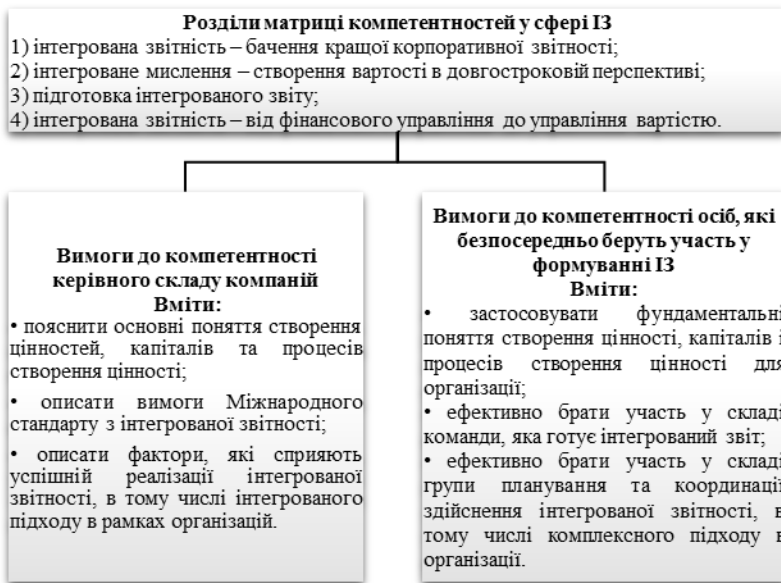
По-друге, це створення системи професійної підготовки та підвищення кваліфікації працівників, які будуть займатися формуванням і аудитом у сфері ІЗ. При вдосконаленні ІЗ потрібно враховувати як вітчизняну, так і міжнародну практику складання звітів. В фаховій літературі можна виокремити декілька підходів щодо організації складання та подання інтегрованої звітності:

- 1) американська – ІЗ повинні складати бухгалтери;
- 2) європейська – різні види звітності повинні готувати фахівці різного профілю; фахівці мають уміти здійснювати управління процесом підготовки, координацію цього процесу. У зв'язку з цим виникає необхідність здійснення підготовки фахівців цього профілю у відповідності з проектом Матриці компетенцій, який підготовлено Міжнародною радою з ІЗ (рис. 1).

По-третє, це вдосконалення методичної бази формування ІЗ. У повному обсязі досягнути уніфікації методичних аспектів у формуванні ІЗ зараз неможливо. Наразі доцільніше говорити стосовно вирішення окремо взятих питань уніфікації у використанні єдиної термінології та методології визначення фінансових і нефінансових показників для оцінки господарської діяльності. Важливим на цьому етапі є розробка алгоритму формування ІЗ. На рис. 2, з метою подальшого вдосконалення методики формування ІЗ, запропоновано детальний алгоритм виконання підетапу «Організація формування інтегрованої звітності» етапу «Формування ІЗ».

Охарактеризуємо стисло сутність і напрями складання основних складових (розділів) ІЗ. Розділ «Огляд організації та зовнішнє середовище» служить своєрідним вступом, який дозволяє краще зрозуміти основну діяльність компанії та те, як на діяльність вплинули внутрішні сильні та слабкі сторони, зовнішні можливості та загрози. Можливо рекомендувати при описі використовувати розуміння макрозовнішнього середовища (наприклад: політичне, соціальне,

економічне тощо) та мікрозовнішнього середовища (модель п'яти сил).

Рис. 1. Характеристика вимог до компетентності осіб, які займаються формуванням ІЗ, побудовано авторами на основі даних [17]

У розділі «Бізнес-модель» повинні відобразитися всі без винятку основні аспекти бізнес-моделі і внутрішні процеси: від ланцюжка поставок і ресурсів через бізнес-процеси до результатів і клієнтів. Бізнес-модель організації є інструментом створення цінності. Серед складових бізнес-моделі для цілей розкриття інформації про надання продуктів (послуг) в інтегрованому звіті можливо виділити:

- 1) вхідні ресурси;
- 2) процес, який є комбінацією між ресурсом і діяльністю для перетворення цього ресурсу в кінцевий продукт;
- 3) результат, який є продуктом або послугою.

У розділі «Ризики та можливості» основний акцент робиться на описах ризиків і будь-яких відповідних дій для нівелювання або пом'якшення ризиків – характеристики процесу «управління ризиками». Даний розділ повинен надавати можливість компанії розповісти про те, яких заходів вона вживає для того, щоб знизити негативний вплив ключових ризиків на вартість капіталу.

Рекомендований підхід до формування змісту розділу «Ризики та можливості» представлено на рис. 3.

Рис. 2. Алгоритм виконання підетапу «Організація формування інтегрованої звітності», результати власних наукових досліджень авторів

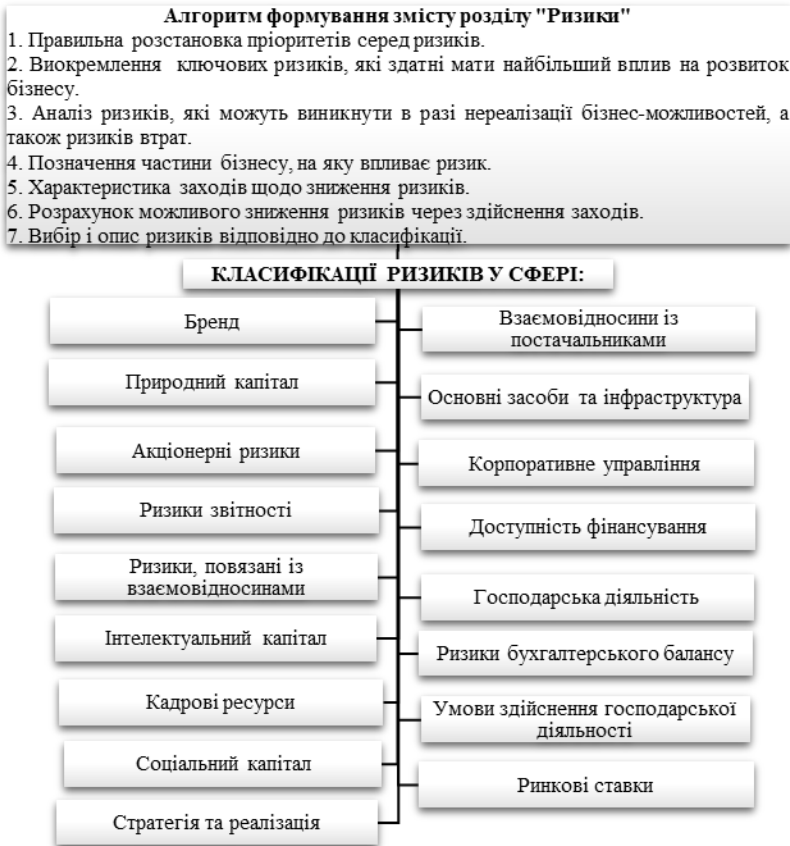
Четвертий розділ «Стратегія та розподіл ресурсів» характеризує: стратегічні цілі, включаючи цільові результати у різний період; стратегію досягнення цих цілей; ресурс для підтримки реалізації стратегії.

П'ятий розділ «Результати діяльності» розкриває мету формування ІЗ. У розділі повинна розкриватися інформація як про позитивні, так і негативні результати діяльності не лише для акціонерів, але й для всіх стейкхолдерів.

Шостий розділ «Перспективи на майбутнє» характеризує механізм складання прогнозу майбутньої ситуації в компанії. Впровадження інформаційних технологій до розрахунку показників в цьому розділі може сприяти покращенню точності та швидкості збору даних, забезпеченню консолідації інформації з різних джерел,

автоматизації процесів аналізу та внутрішнього контролю, а також забезпеченню доступності та прозорості інформації для зацікавлених сторін. Такий підхід суттєво підвищить загальний рівень якості та надійності прогнозних даних.

Рис. 3. Алгоритм формування змісту розділу «Ризики ІЗ», побудовано авторами на основі даних [18]

Сьомий розділ «Головні елементи презентації» розкриває основні аспекти для представлення ІЗ, як правило, вимагає від компанії представити стандарти або правила, які використовувалися для наведення окремих показників (стандарти бухгалтерського обліку, стандарти, які містять правила для розкриття інформації про екологічні

та соціальні аспекти, а також щодо аспектів безпеки та задоволеності клієнтів та ін.).

Відповідно до прийнятої керівництвом підприємства концепції вдосконалення взаємодії між структурними підрозділами можливо визначити такі підходи до створення керівництва даним процесом:

- центром управління, координації і відповідальності за ІЗ призначається одна із управлінських (економічних, фінансових, облікових) служб підприємства;
- створюється нова спеціалізована служба на підприємстві, яка буде професійно займатися формуванням ІЗ.

Формування ІЗ потребує вдосконалення взаємодії між структурними підрозділами підприємства. Можливо виділити наступні групи структурних підрозділів в залежності від відношення до процесу складання ІЗ:

1) служби, які надають дані стосовно фінансової, управлінської, соціальної, екологічної звітності; управління ризиками, інноваційної складової. Виникає питання: правильно визначити службу (департамент), який буде відповідати за складання звітності;

2) служби, які здійснюють інформаційний, юридичний супровід формування ІЗ;

3) департамент корпоративного управління, який керує процесом формування ІЗ, координує загальну діяльність щодо її презентації.

По-четверте, це впровадження і використання сучасних інформаційних технологій у процесі складання, аналізу і моніторингу інтегрованої звітності. Заслужують на увагу пропозиції щодо формування єдиного інформаційного простору, який «забезпечить однократне введення даних екологічного, соціального та бухгалтерського обліку при здійсненні відповідних господарських операцій». Метою цього простору є сприяння обробці та перетворенню потрібної інтегрованої облікової системи в інформацію для різних груп стейкхолдерів [19].

Компанія Amana пропонує використовувати SmartNotes – це оптимізоване програмне рішення для звітності ESG і звітності про сталий розвиток. Завдяки використанню прямих інтерфейсів даних для різних програмних рішень для збору та розрахунку даних ESG (наприклад, Sphera або LucaNet) комбінована фінансова звітність і звітність ESG стає швидкою та легкою [20].

І останнім, п'ятим напрямом для вдосконалення ІЗ має стати оптимізація взаємодії зі стейкхолдерами. Взаємодія зі стейкхолдерами повинна регламентуватися у спеціальному корпоративному стандарті,

який передбачає розробку наступних документів: концепція організації взаємодії зі стейкхолдерами; перелік стейкхолдерів і характеристика їх інтересів, постійний їх облік і актуалізація даних; план основних заходів щодо взаємодії із стейкхолдерами. Показником, який характеризує якість взаємодії зі стейкхолдерами, може бути таблиця запитів і відповідей стейкхолдерам щодо інформації про компанію.

Висновки. Таким чином, імплементація досвіду Європейського Союзу щодо інтегрованої звітності може бути важливим кроком для покращення цього процесу та управління його розвитком в Україні. Основні аспекти імплементації цього досвіду полягають в стандартизації звітності, оскільки використання стандартів ЄС щодо інтегрованої звітності дозволить підприємствам в Україні встановити єдині і прозорі правила розкриття інформації, які відповідають міжнародним стандартам та запитам міжнародних інвесторів. До основних переваг розвитку концепції інтегрованого звітування можна віднести такі:

1. Збільшення прозорості: інтегрована звітність допомагає підприємствам забезпечити більшу прозорість щодо їхньої діяльності, фінансового стану та стійкості.

2. Удосконалення управлінського процесу: інтегрована звітність сприяє інтеграції фінансової та нефінансової інформації, що дозволяє краще оцінювати ризики та можливості.

3. Стимулювання сталого розвитку: інтегрована звітність сприяє підвищенню уваги до аспектів сталого розвитку, таких як екологічна та соціальна відповідальність, що відповідає сучасним вимогам бізнесу та суспільства та особливо актуально в умовах ведення бізнесу під час військового конфлікту.

4. Підвищення конкурентоспроможності: впровадження інтегрованої звітності може сприяти підвищенню конкурентоспроможності підприємств через краще відображення їхньої стратегії, цілей та результатів діяльності.

Загальноєвропейський досвід інтегрованої звітності може стати цінним доповненням до практик корпоративної звітності в Україні, сприяючи підвищенню її якості, прозорості та відповідності міжнародним стандартам.

Список джерел інформації / References

1. Безверхий К. В. Критичний аналіз недоліків інтегрованої звітності підприємства. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2019. № 3. С. 128–141.

Bezverkhyy, K. (2019). Krytychnyy analiz nedolikov intehrovanoi zvitnosti pidpriemstva [Critical analysis of shortcomings of integrated reporting of an

enterprise]. *Visnyk Ternopil'skoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, 3, 128-141 [in Ukrainian].

2. Голов С. Ф., Костюченко В. М., Кузіна Р. В. Інтегроване звітування: концепція, методологія та організація: монографія. Херсон: Вид. дім «Гельветика», 2018. 252 с.

Holov, S., Kostiuchenko, V., Kuzina, R. (2018). *Intehrovane zvituvannia: kontseptsiiia, metodolohiia ta orhanizatsiia: monohrafiia* [Integrated reporting: Concept, methodology, and organization: Monograph]. Kherson: Helvetika [in Ukrainian].

3. Костирко Р. О. Інтегрована звітність у забезпеченні корпоративної соціальної відповідальності компаній. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Економіка. 2015. Вип. 1(45). Т. 2. С. 305–310.

Kostyrko, R. (2015). *Intehrovana zvitnist u zabezpechenni korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti kompanii* [Integrated reporting in ensuring corporate social responsibility of companies]. *Naukovyi visnyk Uzhhorod'skoho universytetu. Ekonomika*, 1(45), 2, 305-310 [in Ukrainian].

4. Куцик П. О. Концепція уніфікованої системи обліку і звітності в корпоративному управлінні: монографія. Львів: Вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2017. 408 с.

Kutsyk, P. (2017). *Kontseptsiiia unifikovanoi systemy obliku i zvitnosti v korporatyvnomu upravlinni: monohrafiia* [Concept of a unified accounting and reporting system in corporate governance: Monograph]. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu [in Ukrainian].

5. Нестеренко О. О. Інтегрована звітність: теорія, методологія, практика: монографія. Харків: Видавець Іванченко І. С., 2018. 410 с.

Nesterenko, O. (2018). *Intehrovana zvitnist: teoriia, metodolohiia, praktyka: monohrafiia* [Integrated reporting: Theory, methodology, practice: Monograph]. Kharkiv: Vydavets Ivanchenko I. S. [in Ukrainian].

6. Белова І., Семенишена Н. Інтегрована звітність інституційних одиниць: інтерпретаційне поле концепту. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2020. Вип. 2. С. 16–32.

Belova, I., Semenishena, N. (2020). *Intehrovana zvitnist instytutsiinykh odynyt: interpretatsiine pole kontseptu* [Integrated reporting of institutional units: Interpretative field of the concept]. *Instytut bukhhalter'skoho obliku, kontroliu ta analizi v umovakh hlobalizatsii*, 2, 16-32 [in Ukrainian].

7. Воронко Р. М., Сидоренко Р. В., Жураковська І. В. Інтегрована звітність: мета формування та особливості контролю. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*. 2024. № 75. С. 52–58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-75-07> (дата звернення: 24.04.2024).

Voronko, R., Sydorenko, R., Zhurakovska, I. (2024). *Intehrovana zvitnist: meta formuvannia ta osoblyvosti kontroli* [Integrated reporting: Purpose of formation and control features]. *Visnyk LTEU. Ekonomichni nauky*, 75, 52-58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-75-07> (accessed April 24, 2024) [in Ukrainian].

8. Bartoszewicz, A., Rutkowska-Ziarko, A. (2022). Factors hindering the conduct of audits of corporate social responsibility reports: evidence from Poland. *Business Administration and Management*, XXV, 1, 24-41.

9. Eccles, Robert G., Krzus, Michael P., Carlos, Solano (2019). A comparative analysis of integrated reporting in ten countries. Retrieved from https://www.mikekrzus.com/resources/2019-03-02_SSRN_IR_Comparative_Analysis.pdf (accessed April 24, 2024).

10. Sonnerfeldt, A., Ling, Li, Pontoppidan, C. A. (2020). The challenges of assurance on non-financial reporting. *Accounting, Economics, and Law*, 10. DOI: 10.1515/acl-2018-0050.

11. Songini, L., Pistoni, A., Comerio, N., Tettamanzi, P. (2023). A decade of integrated reporting studies: state of the art and future research implications. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 36, 9, 226-252.

12. CSRD and ESG reporting: What you need to know for the first implementation in your company. Retrieved from <https://amana.de/en/article/csr-d-and-esg-reporting-what-you-need-to-know--the-first-implementation-in-your-company.html> (accessed April 24, 2024).

13. Директива ЄС про корпоративну звітність зі сталого розвитку (CSRD). URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/insights/2023/03/get-ready-for-a-new-level-of-esg-reporting.html> (дата звернення: 24.04.2024).

Директива YeS pro korporatyvnu zvitnist zi staloho rozvytku (CSRD) [EU Directive on Sustainable Corporate Reporting (CSRD)]. Retrieved from <https://kpmg.com/ua/uk/home/insights/2023/03/get-ready-for-a-new-level-of-esg-reporting.html> (accessed April 24, 2024).

14. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу. URL: https://www.ppv.net.ua/uploads/work_attachments/Non-Financial_Reporting_UA_.pdf (дата звернення: 24.04.2024).

Нефінансова zvitnist: instrument sotsialno vidpovidalnoho biznesu [Non-financial reporting: Tool for socially responsible business]. Retrieved from https://www.ppv.net.ua/uploads/work_attachments/Non-Financial_Reporting_UA_.pdf (accessed April 24, 2024).

15. Єфременко Т., Лавинська Л. та ін. Запровадження нефінансової звітності в контексті імплементації в Україні законодавства ЄС. Київ, 2017. 293 с. URL: https://afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=462&num=1 (дата звернення: 24.04.2024).

Yefremenko, T., Lavinska, L. et al. (2017). *Zaprovadzhennia nefinansovoi zvitnosti v konteksti implementatsii v Ukraini zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu* [Introduction of non-financial reporting in the context of implementing EU legislation in Ukraine]. Kyiv. Retrieved from https://afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=462&num=1 (accessed April 24, 2024).

16. Жук В. М. Інтегрована звітність: ретроспектива і перспектива в Україні. *Облік і фінанси*. 2019. № 1(83). С. 20–27. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1\(83\)-20-27](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1(83)-20-27) (дата звернення: 24.04.2024).

Zhuk, V. (2019). Intehrovana zvitnist: retrospektyva i perspektyva v Ukraini [Integrated reporting: Retrospective and perspective in Ukraine]. *Oblik i finansy*,

1(83), 20-27. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1\(83\)-20-27](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1(83)-20-27) (accessed April 24, 2024) [in Ukrainian].

17. Жиглей І. В. Тенденції розвитку інтегрованого звітування в Україні та світі. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/5219/1/%D0%96%D0%B8%D0%B3%D0%BB%D0%B5%D0%B9_I_%D0%92.pdf (дата звернення: 24.04.2024).

Zhyhlei, I. Tendentsii rozvytku intehrovanoho zvituvannia v Ukraini ta sviti [Trends in the development of integrated reporting in Ukraine and the world]. Retrieved from http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/5219/1/%D0%96%D0%B8%D0%B3%D0%BB%D0%B5%D0%B9_I_%D0%92.pdf (accessed April 24, 2024).

18. Безверхий К. В. Методичні засади формування інтегрованої звітності підприємства. *Облік і фінанси*. 2014. № 3(65). С. 8–14.

Bezverkhyy, K. (2014). Metodychni zasady formuvannia intehrovanoi zvitnosti pidpriemstva [Methodological principles of integrated reporting formation of an enterprise]. *Oblik i finansy*, 3(65), 8-14.

19. Нестеренко О. О. Особливості обліку корпоративної соціальної відповідальності. *Перспективи розвитку обліку, аналізу та аудиту в контексті євроінтеграції*: матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф., 20 травня 2022 р. URL: https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2019/12/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97_20.05.2022.pdf (дата звернення: 24.04.2024).

Nesterenko, O. (2022). Osoblyvosti obliku korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti [Features of corporate social responsibility accounting]. *Prospects of Accounting, Analysis, and Audit Development in the Context of European Integration: Materials of the X International Scientific and Practical Conference (May 20, 2022)*. Retrieved from https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2019/12/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97_20.05.2022.pdf (accessed April 24, 2024).

20. Amana. Retrieved from https://amana.de/en/esg-and-csr-reporting.html?gclid=CjwKCAjw8symBhAqEiwAaTA_F0TLKglD0tv-bkQjczj3jVOCW4SzMmCEfCdmPPa09g8YQWqMcXyhoCYIcQAvD_BwE (accessed April 24, 2024).

Нестеренко Оксана Олександрівна, д-р екон. наук, проф., кафедра статистики, обліку та аудиту, Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна; e-mail: o.nesterenko@karazin.ua.

Nesterenko Oksana, Doctor of Economics, Professor, Department of Statistics, Accounting, and Audit, V.N. Karazin Kharkiv National University; e-mail: o.nesterenko@karazin.ua.

Митрофанова Лілія Вікторівна, ст. викл., кафедра статистики, обліку та аудиту, Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна; e-mail: lvmytrofanova@karazin.ua.

Mytrofanova Liliia, Senior Lecturer, Department of Statistics, Accounting, and Audit, V.N. Karazin Kharkiv National University; e-mail: lvmytrofanova@karazin.ua.

Кизим Аліна Юрївна, оператор колл-центру (гарячої лінії) проєктної діяльності «Кризові центри – допомога людям адаптуватися до умов життя під час війни в Україні», БО «БФ «Карітас-Київ»; e-mail: alinka20011604@gmail.com.

Кузъм Аліна, Operator of the Crisis Center Hotline Project “Crisis Centers – Helping People Adapt to Life Conditions during the War in Ukraine”, NGO “Caritas-Kyiv”; e-mail: alinka20011604@gmail.com.

УДК 657:330.3:005.342

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ РЕІНЖИНІРИНГУ ОБЛІКУ ЕКО-ІННОВАЦІЙ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Н.Б. Кашчена, І.В. Нестеренко

В статті обґрунтовано організаційні положення з реінжинірингу процесу обліку еко-інновацій в управлінській інформаційній системі підприємства. Запропоновано референтну модель реінжинірингу облікового процесу, що дозволяє своєчасно ідентифікувати проблеми та оптимізувати облікові процедури і операції задля ефективного моніторингу екологічних індикаторів, генерування звітів та обміну даними про екологічні показники зі стейкхолдерами.

Ключові слова: підприємство, еко-інновації, управління, інформаційна система, процес обліку, реінжиніринг, облікова інформація.

ORGANIZATIONAL ASPECTS OF REENGINEERING THE PROCESS OF ACCOUNTING FOR ECO-INNOVATIONS IN THE ENTERPRISE MANAGEMENT INFORMATION SYSTEM

N. Kashchena, I. Nesterenko

The article considers the organizational aspects of reengineering the accounting process as an effective method of improving the accounting and analytical support for the management of eco-innovations at domestic enterprises. It is proved that reengineering the process of accounting for eco-innovations allows to provide a clear understanding of the status of eco-innovation projects, reduce the time and resources required for managing eco-innovations and increase the innovative potential of the enterprise. The study developed an adaptive model for reengineering the processes of accounting for eco-innovations, which is a prerequisite for the formation of a single integrated accounting system based on the